

Pärnu Waldorfkooli õppekava üldosa

Koostanud ja kinnitanud: Pärnu Waldorfkooli kolleegium 28.08.2024

Avaldanud arvamust: Pärnu Waldorfkooli hoolekogu 29.08.24

Kinnitanud: Herbert Hahni Seltsi juhatus 30.08.24

Kehtestanud: Pärnu Waldorfkooli juhataja 30.08.24

Sisukord

1. Pärnu Waldorfkooli väärtused ning õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused.....	3
2. Õppekorraldus	11
3. Õppekeskkond	19
4. Kolmanda kooliastme loovtöö.....	21
5. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine	22
6. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine	26
7. Õpilase karjäärivalikute toetamine	29
8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine	30
9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.....	31
10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord	32
Lisad	33
Lisa 1. Inimeseõpetus waldorfpedagoogika alusena	33
Lisa 2. Rütmid koolis	35
Lisa 3. Pärnu Waldorfkooli loovtöö juhend (eraldi dokumendina)	38
Lisa 4. Pärnu Waldorfkooli vaidluste lahendamise kord	39
Lisa 5. HEV õpilase toetamise protsess Pärnu Waldorfkoolis	40

1. Pärnu Waldorfkooli väärtused ning õppe- ja kasvatustöö rõhuasetused

Kooli väärtused ja eripära. Vastavalt Põhikooli riikliku õppekava §15 punkt 6-le on Pärnu Waldorfkooli pidava Herbert Hahni Seltsi üldkogu 18.02.2015 a. andnud Pärnu Waldorfkoolile õiguse oma õppetegevuses juhinduda Waldorfhariduse Euroopa Nõukogu (European Council for Steiner Waldorf Education) kinnitatud põhimõtetest ja püüdlustest ning korraldada sellest tulenevalt õpet viisil, kus riikliku õppekava I ja II kooliastme õpitulemusi ei taotleta vastava kooliastme lõpuks.

Pärnu Waldorfkooli õppekava tugineb Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaedade ühenduse poolt väljatöötatud waldorfkoolide tuumõppekaval ja Põhikooli riiklikul õppekaval. Õppekava koostamisel on lähtutud Eesti ning teiste riikide waldorfkoolide pikaajalisest pedagoogilisest kogemusest.

Pärnu Waldorfkooli õppekava on kooskõlastatud Eesti Vabade Waldorfkoolide ja – lasteaedade ühendusega. Õpitulemuste erisused Põhikooli riiklikust õppekavast on välja toodud valdkonniti.

Väärtused, mida läbivalt oluliseks peame:

- Turvaline ja lapsesõbralik koolikeskkond;
- Lapse ealisi iseärasusi arvestav õppekava;
- Lapse individuaalsetest võimetest lähtuv õppe-kasvatustöö;
- Põhiainete ja kunstilis-praktiliste ainete tasakaal õppetegevuses;
- Tugevate ja püsivate teadmiste kujundamine, mis on õpitud praktiliste tegevuste ja meeltega tajumise kaudu;
- Seoste loomine erinevate õppeainete vahel;
- Kollegiaalne juhtimine;
- Hea koostöö kolleegide vahel;
- Hea koostöö lapsevanematega;
- Hea koostöö kogukonna ja partnerorganisatsioonidega.

Kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid. Koolis taotletakse waldorfpedagoogika alusel omandatavat üldharidust, mis toetab lapse arengut nähtuna inimeseõpetuse vaatevinklist (vt lisa 1) ning tema isiksuse eripära. Kooli õppe ja kasvatuse üldeesmärk on vaba, tervikliku, isikupärase, vastutus- ning tegutsemisvõimelise isiksuse kujunemise võimaldamine. Oma võimed ja isikupära väljaarendanud inimene suudab anda parimal viisil ühiskonnale oma panuse nii individuaalses kui ka sotsiaalses elus.

Kasvava lapse arengu toetamine kasvatamaks moraalsust, loovust, iseseisvat mõtlemist, tahtejõudu, sotsiaalseid võimeid. Samuti kunstiliste ja muude praktiliste oskuste arendamine.

Võimaldada vaba, tervikliku, isikupärase ja vastutusvõimelise isiksuse kujunemist. Selle protsessi täiuslikuks viljaks on vabast tahtest tegutsev inimene, kes leiab oma ainulaadsed seosed maailmaga ning tegevuse sihi.

Kool peab oluliseks säilitada igas lapses peituvat vaba õpitahet, huvi maailma vastu, valmidust loovaks tegevuseks ja tahet, eneseusaldust ning julgust ennast teostada. Selle põhimõtte rakendumisele peab koolis olema suunatud kõik see, mis loob õpilastes tõelise õpimotivatsiooni: kooli keskkond, õpetaja entusiasm, pühendumus ja enesekasvatus, koostöö lapsevanematega, hinneteta õppimine, tunnustused, tunnistused jm. Olulised põhimõtted õppe- ja kasvatustöös on:

- **Inimese terviklikkus**

Kooli õppe- ja kasvatustegevuse kõige üldisem põhimõte on lähtuda inimese terviklikkusest. Seega vajavad võrdset tähelepanu:

- olulist haarav loominguiline mõtlemine,
- tasakaalustatud tundeelu, mis on analüüsivõime ja sotsiaalsuse aluseks,
- tegutsemissoovi ja -võime aluseks olev terve tahe.

Nende võimete tasakaalustatud arenemine toimub sõltuvalt lapse arengu ealistest iseärasustest, sellest lähtub waldorfpedagoogika meetodika ja didaktika.

- **Õpetuse ja kasvatuse ühtsus**

Õpetus ja kasvatus tervikuna kujundavad lapses eetikat, moraali, austust kõige loodu – nii inimese, looduse kui ka inimkättega valmistatu vastu. Tutvumine I kooliastmes vanade ametitega aitab lapsel mõista töö vajalikkust inimese ja ühiskonna arengus ning kogeda oma käterammust ja pühendumisest sündiva töö vilju. Õpetus ja selle viis on samal ajal ka kasvatus, mis väärtustab terveid eluviise, arendab vaimu ja keha.

Kool seisab hea eesti rahvuse ja kultuuri säilimise ja arengu eest. Õpetus ja kasvatus aitavad lastel tunda end oma rahva liikmena, kodanikuna, kes tunneb ja austab oma rahva kultuuripärandit ning suhtub lugupidavalt maailma eri rahvaste kultuuridesse. Kool aitab väärtustada üksteisemõistmist ja koostööd erinevate rahvaste vahel ning tunda end soetuna Euroopa ja kogu inimkonnaga.

- **Õpetaja enesekasvatus**

Kooli õppe- ja kasvatustööd teostab kogu pedagoogiline kollektiiv, kes toimib koostöoliselt ja professionaalselt. Koolikogukonna südameks on õpetajate kolleegium*, kes on pühendunud waldorfpedagoogika rakendamisele, teadvustades endale, et lapsi kõige otsemalt mõjutav kasvatustegur on täiskasvanu eeskuju. Kõige vahetumalt mõjuvaks eeskujuks on klassiõpetaja*, kelle isiksus saadab, kasvatab ja õpetab last 1. – 8. klassini. Ainealase töö ning klassi ja kooli sotsiaalse keskkonna kujundamise kõrval tegeleb õpetaja regulaarsete tagasivaadetega enda tegevusele, õpib tasakaalustama oma tundeid ning temperamendi ühekülgsusi. Õpetaja tunnistab tehtud vigu ning püüdleb ideaalide poole.

- **Õppematerjal lapse arengu toetajana**

Õppematerjali sisu ja selle vahendamise meetodika vastavad lapse hingelis-vaimsele arengule. Nii nagu füüsiline toit on füüsilise keha ülesehitusmaterjal, on õppeainete eakohane sisu toiduks arenevale hingelis – vaimsele inimesele. Waldorfkoolide õpetajad õpivad tundma ning arvestama lapse arengupsühholoogiat ning sellele vastavat õppemetoodikat ja didaktikat.

- **Lähtumine konkreetsest lapsest, klassist ja olukorrast**

Õppekava kehtestab üldised nõuded kõigile õpilastele ning annab õpetajale põhilised ainealased pidepunktid. Neid tundes kohtub õpetaja iga päev uute eluliste olukordade, uute väljakutsetega. Igal õpetajal on kohustus olla pedagoogilise protsessi kaaslooja, lähtudes konkreetsest situatsioonist, konkreetsest klassist, konkreetsetest õpilastest. Waldorfpedagoogika ülesandeks on iga õpilast aidata ning talle väljakutseid esitada vastavalt tema võimetele ja vajadustele.

- **Kõikide õpilaste kaasamine**

Õpilaste erinev võimekus intellektile suunatud ning kunstilis-praktilistes ainetes on loomulik. Isiksuse eripära ei deklareerita numbrilise hindamisega. Kõikide õpilaste kaasamist põhikoolieas võimaldavad mõtlemist, tundeid ja tahtetegevust ühendav õppeprotsess, jõukohased diferentseeritud ülesanded, klassi tervikkoosseisu osalemine kunstiliste etteastete harjutamisel ja esitamisel (kuupeod*, kooli tähtpäevad, klassi näidendid).

- **Meelte areng**

Kooli õppe- ja kasvatustegevus omistab suurt tähelepanu laste ja noorukite meelte koolitamisele. Inimese meeled kannatavad tänapäeval aina suurema kvaliteedidefitsiidi ja samas ka suurema ülekoormatuse all. Müra ja kaootiliste aistingute üliküllus tekitab tõsisid kahjustusi nägemise-, kuulmis-, haistmis- ja maitsmismeeles. Koolikeskkond peab mõjuma meeltele harmoneerivalt. Meelemuljeid on pigem vähem, aga kvaliteetsemaid, nende kogemine kontsentreeritud. Esiplaanil on kõik loomulik – looduslikud materjalid, maitsed, inimhääle loomulik kõla, naturaalsed muusikahelid, harmoonilised värvid jne. Kool arendab õpilastes tundlikkust

esteetiliste väärtuste suhtes ja kujundab teadlikult ilumeelt. Koolitatud meelte kaudu saab maailma kogeda adekvaatselt. Meelte terve areng on tähtsamaid eeldusi inimese terviklikuks arenguks.

- **Sotsiaalsus**

Kool annab põhioskused ühiskonnas koostöömiseks. Õpetus ja kasvatus suunavad last suhtuma kaasinimestesse heasoovilikult ja austavalt, väärtustama koostööd ning teadvustama igaühe kohustusi ja vastutust. Kooli- ja klassikollektiivis luuakse võimalused sotsiaalseks arenguks, milles nähakse oskust igaühe panusest lähtudes koos toimida ning tegutseda ühise eesmärgi nimel. Igas õppeaines leidub võimalusi õpetada sotsiaalse koostöö meetodeid kasutades. Tavapärase numbrilise hindamise puudumine, klasside ühisesinemised kuupidudel, klassi ühistööd, matkad ja näidendid ning kasutatav metoodika soodustavad erinevate võimete pinnalt tekkivat koostööd. Täiskasvanud koolipere on lastele sotsiaalse koostöö eeskujuks.

- **Temperamendiga arvestamine**

Waldorfpedagoogika arvestab erinevate temperamenditüüpide, nende eelduste ja vajadustega. Sellekohase ettevalmistuse annavad õpetajale erinevad waldorfpedagoogilised koolitused, koostöö kooli arstiga. Õpetaja teeb teadlikult tööd oma temperamenditüübi tasakaalustamisega ning pöörab tunni ülesehituses tähelepanu erineva temperamendiga laste erinevale kohtlemisele.

- **Harmooniline tunniplaan**

Pärnu Waldorfkool töötab tunniplaaniga, mis on rütmiline, harmooniline ja tervislik. Perioodõppega alustatakse esimesest klassist, see võimaldab põhjalikumalt ainesse süvenemist nii õpilastele kui ka õpetajatele. Regulaarset harjutamist nõudvad ning kunstilis-praktilised ained esinevad iganädalaste ainetundidena. Tunniplaanis paigutatakse teoreetilised, uue materjali omandamist nõudvad õppeained päeva algusesse, kordavale harjutamisele ning tegevusele suunatud ained koolipäeva teise poolde. Kõikides vanuseastmetes on terviklikus proportsioonis nii intellektile suunatud kui kunstilis-praktilisi aineid. Rakendatakse ainetevahelist integratsiooni ja projektõpet.

Waldorfkool eeldab kodu ja kooli tihedat koostööd. Õpetuse ja kasvatus terviklikkuse ning kvaliteedi tagavad õpetajatevaheline pedagoogiline koostöö ning kooli ja kodu üksteisemõistmine ja koostöö. Koostöö toimub vastavalt vajadusele, selle regulaarseteks vormideks on iganädalane pedagoogilise kolleegiumi koosolek ja igal õppeperioodil toimuvad klassi lastevanemate koosolekud.

Ainevaldkonnasised ja -ülised lõiminguvõimalused. Õpetuse ja kasvatus teostus toimub läbi mõtte-, tunde- ja tahtekasvatuse. Mõtlemine, tunne ja tahe on hinge kvaliteedid. Nende omavaheline tasakaalustamine on oluline pedagoogika valdkond, mis on seotud

õppetööga erinevas vanuses lastega. Mõtlemist, tunnet ja tahet arendavate meetodite mitmekülgne kasutamine arendab võrdväärselt üldpädevusi.

Kaasaegne tunnetusteooria kinnitab, et mõtlemise areng rajaneb eelnevatele elamuslikele ja tegevuslikele kogemustele. Kui mõtlemine ja tunded toimivad viljakalt koos, lisandub mõtlemisse südamesoojus, tekib vaimustus ja tunnetamisrõõm. Kui tahe rakendub tegusal moel, on inimene võimeline looma midagi väärtuslikku. Harmoonilises koostöös annavad mõtlemine, tunded ja tahe inimesele võimaluse maailma sündmustes positiivselt osaleda.

- **Tahtekasvatus**

Tegutsemine ning tegutsemise läbi õppimine on väikelapse- ja nooremas koolieas kõige loomulikum tahte avaldumise viis. Algklasside õpilasele pakub õppimine rahuldust siis, kui ta seeläbi midagi teha oskab.

Tahtekasvatuslik ehk tegevuslik aspekt domineerib 1.-3. klassi õppetöös.

Pedagoogiline ülesanne on viia lapse tahe, mis algselt on seotud tegutsemisega, järk-järgult seosesse mõtlemisprotsessidega. Tahtejõu rakendamine erinevates tegevustes tugevdab inimese mina-kogemust, ehitab üles identiteedi ja kujundab elutervet eneseusaldust. Selline mitmekülgne tegevust kaasav õpetus algklassides kujundab abstraktsele mõtlemisele vajaliku kogemusliku aluse. Tegutsevalt õppides jääb õpihuvi püsima.

Tahe areneb käsitöö- ja kunstiainete harjutavas õppimises, liikumistundides ja praktilisi töid sisaldavates õppeainetes, ühisprojektides ja matkadel, samuti kõikides õppetegevustes, mis nõuavad järjepidevat harjutamist ja mälu rakendamist. Noor inimene õpib tahet rakendama mitte otseseid tegutsemisimpulsse või tundemeeleolusid järgides, vaid mõtlemisele toetudes.

- **Tundekasvatus**

Arenenud tundeelu on üks inimeseks olemise, emotsionaalse intelligentsuse ning sotsiaalsuse aluseid. Väärtushinnangute lähtekohana on ta tuleviku ühiskondlike tingimuste kujundaja. Koolikasvatus peab eriliselt hoolitsema lapse tundeelu arengu eest, kuna selle arengu peamine aeg langeb põhikooliikka. Kunstiainete osakaal tunniplaanis jääb samaks kogu põhikooli jooksul, neis domineerib praktilis-tunnetuslik, mitte teoreetiline aspekt.

Kõik kunstiharjutused – värvide, vormide, helide ja kunstipärase sõna maailma sisseelamine - koolitavad ja arendavad tundeelu. Kunstilise õpetuse osakaal kõikides klassides on suhteliselt suur, seda nii iseseisvate kunstiliste ainete kui õppemeetodina. Uuemad pedagoogilised uurimused näitavad, et maalimine, musitseerimine, liikumiskunstid ja muud õpilast tervikuna kaasavad kunstilised tegevused aitavad märkimisväärselt kaasa nii tunnetuslike kui ka sotsiaalsete võimete arenemisele. Kunstilise kasvatus eesmärk ei

ole subjektiivsete tunnete väljaelamine, vaid erinevate tajuvõimete ning praktiliste oskuste koolitamine objektiivse täiuslikkuseni. Objektiivsus tundeelul on sotsiaalse käitumise alus. Võime teise inimese olukorda temast lähtuvalt ja subjektiivsetest huvidest sõltumata sisse elada on eetilise käitumise lähtekohaks. See omakorda on eelduseks rahustevahelisele sallivusele ja rahukasvatusele.

Tundekasvatuse valdkonda kuulub lisaks kunstiainetele ka pildiline õpetusmeetod*, mis on keskne õpetamismeetod jutustavates ainetes kooliküpsuse ja murdeea vahelisel ajal. Praktikas tähendab pildiline õpetus elavaid, õpitavat iseloomustavaid ja kirjeldavaid jutustusi ning võrdpiltide kaudu õpetamist. Õpetaja töö on siin kunstniku töö sarnane: tal tuleb otsida õpetussisu olemust tabavaid sõnalisi pilte. Selline õppemeetod käivitab lapse fantaasia, ta muutub õppeprotsessi kaasloojaks. Kui lapses toimib fantaasia, liitub sellega alati tundekogemus. Nii puudutab pildiline õpetus eriliselt tundeelu ja kinnistab õpitava inimese pikaajasse mälu.

Selleks et toetada lapse tundeelu väljakujunemist, õpib õpetaja tundma arengupsühholoogia seaduspärasusi ning tegeleb teadlikult ka enda tundeelu tasakaalustamisega. Õnnestunud tundekasvatuse tagasisideks on õpilase innukus ja õppimissoov. Tunnete mitmekülgne kaasamine õppeprotsessi kindlustab õpihuvi säilimise.

Tahtekasvatust, tundekasvatust ja mõtlemise koolitust teostatakse koolipraktikas igapäevaselt, teadlikult ja üksteisega lõimivalt. Nende erinevate aspektide proportsioonid määrab vanuseline pedagoogika.

- **Mõtlemise koolitus**

Inimesele loomumase huvi ja teadmishimu säilitamiseks on vaja teoreetilisi teadmisi pakkuda viisil, mis vastab lapse erinevatele arenguetappidele. Waldorfpedagoogikas rajaneb mõtlemise areng eelnevatele tegevuslikele ja elamuslikele kogemustele. Kogu põhikooliea jooksul arendatakse mõtlemisoskust sellest lähtuvalt. Eesmärgiks on, et õpilased kooli lõpetades oskaksid rakendada kogu mõtlemise skaalat alates fantaasiarikkast kujundlikust mõtlemisest kuni puhtloogiliste järeldusteni.

Intellektuaalseid teadmisi vahendatakse esimesest klassist murdeea alguseni pildilise õpetusmeetodi, kunstilise ja tegevusliku printsiibi kaasabil. Pildilise õpetusmeetodiga vahendatakse nii erialaseid termineid, mõisteid kui kausaalseid seoseid. Eesmärgiks on esitada mõisteid elavana ja mitmekülgsetes seostes. Nende tähenduse mõistmine toimub algselt konteksti ning õpetajapoolse intonatsiooni ning rõhuasetuste abil, järk-järgult lisandub mõisteline teadvustamisprotsess.

5.- 6. klassis lisanduvad ained, mis vastavad abstraktse ja kausaalse mõtlemise valmidusele: geograafia, ajalugu, füüsika. Murdeea ärkab loomulik üldine huvi intellektuaalsete teadmiste vastu. Pildilise õppemeetodi (jutustavad ained) ja fenomenoloogiliste vaatlustega (loodusõpetus, füüsika) kaasnevad järgneva etapina mõisteline ja kausaalne analüüs. Areneb loodusteaduslik mõtteviis

Kognitiivne õpetus kolmandas kooliastmes tuleb kujundada metoodiliselt mitmekesiselt ja ligitõmbavalt. Seotus elamusliku ja tegevusliku printsiibiga on endiselt oluline. Õpetaja innustab õpilasi ise mõtlema ning arusaamise põhjal mõisteid moodustama. Õpetus peab olema mõtlemapanev, intrigeerivate küsimuste tekitaja ja arutelude sütitaja. Õppekava sisaldab hariduse kõige üldisemaid aluseid. Põhjalikuma ja üksikasjalikuma teadusliku käsitluse ja abstraktset mõtlemist arendava aineastiku raskuspunkt langeb vanematesse klassidesse

Üldpädevuste kujundamise põhimõtted. Pädevus tähendab suutlikkust teatud valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevuse mõiste hõlmab teoreetiliste teadmiste kõrval ka nende rakenduslikku aspekti, väärtustades seega teadmiste elulisust. Pädevus põhineb nii teadmistel, oskustel kui väärtustel.

Waldorfkooli õppeprotsess kaasab järgnevate põhipädevuste astmelise loomise põhikooli jooksul:

- **Kultuuri- ja väärtuspädevus** – võime ja oskus tunnustada ideede, kogemuste ja tunnete kunstilist väljenduse tähtsust erinevate kunstiliikide kaudu, nagu muusika, kujutavad kunstid, kirjandus ja visuaalsed kunstid. Samuti oskust ennast ea- ja võimetekohaselt ennast nende kaudu väljendada. suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid. Väärtuspädevus tähendab nii tegude, tunnete kui mõttetasandil seoste omamist kaasinimeste ja maailmaga. Väärtuspädevus samastub inimese eetikaga. Väärtuspädevuse kujunemist mõjutavad kõige otsesemalt kogu kooli keskkond ja koolipere väärtushinnangud.
- **Sotsiaalne ja kodanikupädevus** suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate sotsiaalsete keskkondade reegleid; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.
- **Enesemääratluspädevus** tähendab inimese kõikide olemusosade harmoonilise väljakujunemise kaudu tekkivat eneseteadvust (Mina-teadvust). Siia kuuluvad: suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, mõtestada oma tegevusi ja käitumisi ühiskonnas, kujundada end isiksusena. Enesemääratluspädevuse teenistuses on kogu õppeprotsess ning õpetajate ja kasvatajate eeskuju.
- **Õpipädevus** tähendab eelkõige õppimist armastusest ja huvist maailma vastu. Suutlikkus kasutada erinevaid tõhusaid õpistrateegiaid, kohandades neid vastavalt individuaalsele õpistiilile. Siia kuuluvad: oskus end õppimisele häälestada, huvi ja avatuse seisundi olemasolu, objektiivne hinnang olemasolevatele teadmistele, uue teabe otsimine ja selle seostamine

olemasolevaga. Olemasoleva teadmise pinnalt uue teadmise loomine. Õpipädevus samastub inimese vaimse aktiivsusega. Seda toetavad eakohane metoodika ja õppeainete mitmekülgne käsitus.

- **Suhtluspädevus** – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
- **Emakeelepädevus** tähendab võimet mõtteid, ideid, tundeid, fakte ja arvamusi niihästi suuliselt kui ka kirjalikult väljendada ja tõlgendada. Emakeelepädevusel on seos ka teiste pädevustega.
- **Võõrkeelepädevus** tähendab võimet ja oskust mõtteid, ideid, tundeid, tõsiasju ja arvamusi niihästi kirjalikult kui ka suuliselt väljendada ja tõlgendada ning sobivalt keeleliselt ja loovalt ühiskondlik- kultuurilises kontekstis neile reageerida.
- **Matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiaalanepädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid lahendades erinevaid ülesandeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;
- **Tegevuspädevus, ettevõtlikkuspädevus** tähendab eelkõige võimet mõttega haaratud ideid praktiliselt teostada. Siia kuuluvad: suutlikkus näha probleeme ja neid lahendada, oskus tegevusi kavandada, seada tegevuseesmärgid ja valida sobivaid vahendeid, vajadusel kaasata nõu ja jõuga sobivaid inimesi, oma tegevuse tulemuste hindamine. Tegevuspädevust toetavad õpetuse metoodika (tegevuslik printsiip), klassi ja kooli ühisprojektid, praktikad.
- **Digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnast nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus. Tegelik arvutioskuste kujundamine algab III kooliastmes, sellele eelneb aga õppimine, kuidas ümber käia pildimaailmaga, kirjutamisoskuste arendamine, funktsionaalne lugemine ja mitmed muud tegevused, et lapsel oleks väiksem oht digimaailma ennast ära unustada.

Õppekava läbivate teemade käsitlemise põhimõtted, sh liikluskasvatus. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.

2. Õppekorraldus

Õppekorraldus koolis üldiselt. Kõik maailma eluavaldused toimuvad rütmiliselt. Vastandlike impulsside tasakaalustatud vaheldumine on see, mis tagab harmoonilise eluprotsessi: sisse- ja väljahingamine, kokkutõmbumine ning avanemine, sissepoole- ja väljapoole pöördumine. Inimese kõige tajutavam rütm on südametegevus. Inimese igapäevaelus on rütm see, mis aitab tal toimida efektiivselt ja tulemuslikult. Õppeplaani ja tunniplaani ülesehitus ning teemavalik üksikutes ainetes püüavad kanda ja arvestada kooliaasta, -nädala ja -päeva rütmilist kulgu ja vastata inimese loomupärasele rahu, vastuvõtuvalmiduse ja liikumistungi vaheldumisele. Kool korraldab õppetöö viisil, mis on tervislik, tasakaalustatud ning võimaldab süvenemist nii õpilastele kui õpetajatele. Õppeperioodi arvestusühikud on õppetund, õppepäev, õppenädal, periood (3-5 nädalat), õppeperiood ja poolaasta.

Õppeainete eripärast lähtuvalt liigendatakse õppetöö põhi- ja aineõppeks, kasutades didaktilise vormina perioodõpet ja ainetunde. Perioodõpet kasutatakse õppeainetes, kus on otstarbekas aineüksuste kompaktnete käsitus, ainetundide kujul vahendatakse eelkõige neid aineid, mis nõuavad pidevat harjutamist. Õppetöö tiheneb niiviisi perioodi didaktilise vormi ja perioodiõppe läbi ja pole seega aineõppe tundide arvu abil väljendatav. Perioodõppe ained algastmes on: emakeel, matemaatika/geomeetria, vormijoonistamine, loodusõpetus, geograafia, kodulugu/ajalugu. Ülejäänud õppeained toimuvad korrapäraselt aineõpetuse vormis. Ka kunstilistes, käsitöölis-praktilistes ainetes ja võõrkeeltes võib kasutada perioodiõpet, kui peab püstitama ja täitma suuremaid seostatud ülesandeid.

Perioodõppe tunnid on paigutatud päeva algusesse, kandes põhitunni* nime. Tunni üldine ülesehitus on sarnane kõikide ainete puhul: rütmiline osa*/ tööosa/ jutustav osa*. Põhitunni tööosas kujundavad õpilased õpetaja juhendamisel ainevihiku, mis täidab õpiku rolli. Ainevihiku valmistamine on ühtlasi kirjaharjutus (vt lisa 2).

Lähtuvalt õpilaste vanusest omavad tunni osad erinevat kaalu. Kui algastmel on tunni algus- ja lõpuosal suurem osakaal ning aineist tulenev tööosa on laste jõudluse tõttu väiksem, siis järgnevatel kooliastmetel kasvab tööosa proportsionaalselt rütmilise sissejuhatuse ning tunni lõpuosa (kokkuvõtte või jutustav osa) vähenemisega. Sarnaselt põhitunnile saab rütmistada ka teisi tunde.

Tunniplaani üles ehitades püütakse õppetunde järjestades arvestada ööpäevase rütmi seostust loomulike teadvusseisundite vahetumisega.

Õpetajate kolleegium tegutseb nädalarütmis. Igal nädalal toimival pedagoogilise kolleegiumi* koosolekul tehakse tagasisivaade olnule, analüüsitakse kogemusi, tegeletakse pedagoogiliste küsimustega sisuliselt ning planeeritakse tööd lühemas ja pikemaajalises perspektiivis.

Kuu rütmiga langeb suuremal või vähemal määral kokku peaaegu periood. Perioodõpe* alates esimesest klassist võimaldab ühelt poolt süvenemist ning teiselt poolt teadlikku ümberkäimist mälu protsessidega. Perioodõppe aine mitte ei unustata peale õppeperioodi lõppu, vaid talletatakse igakülgsest läbitöötatuna pikaajalises mälus. Kuu rütmi saadavad kuupeod*, kus klasside tervikkoosseisud esitavad kunstilises vormis seda, mis klassis kuu jooksul õpitud. Kuupidu* on ka oluline sotsiaalse koostöö vorm.

Kooliaastas on kindel koht kooli, paikkonna ja riiklike pühade ning tähtpäevade tähistamisel. Aineperioodide järjekorda planeerides püütakse paigutada vaheldumisi loodusteaduslikud, matemaatilised ja humanitaaraineid ning panna need kokku kõlama aastaegade vaheldumisega.

Õppeaasta koosneb õppeperioodidest ja koolivaheaegadest. Õppeaasta pikkus lähtub Põhikooli ja -gümnaasiumi seaduses sätestatust ning koolivaheajad vastavad haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud aegadele. Vajadusel võib kooli pidaja õpetajate kolleegiumi ettepanekul ja kooli nõukogu kinnitusega vaheaegade pikkust muuta. Õppetunni pikkus on 45 minutit, perioodõppe põhitund hõlmab kahte 45 minutit kestvat tundi. Õppetunnid toimuvad koolis ja/või väljaspool kooli. Õppetund võib olla loeng, matk, õppekäik, projektipäev(ad), individuaaltund, eksamikonsultatsioon.

Põhikoolis on põhiainetes kasutusel perioodõpe, teistes ainetes õpe nädalatundidena. Klassiõpetaja aeg kestab traditsiooniliselt 8 aastat. Põhikooli astmes õpitakse A-võõrkeelena inglise keelt ja B-võõrkeelena vene või saksa keelt.

Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti. Pärnu Waldorfkool lähtub tunnijaotusplaanis nii riikliku õppekava sätestustest kui võimalustest, mille loob I-III kooliastme õppekavale PRÕK § 15(6). Konkreetse tunnijaotusplaani õppeaasta kohta kinnitab kooli pedagoogiline kolleegium, nädalatundide arvus lähtutakse PRÕKis kehtestatust. Tunniplaan vaadatakse üle ja korrigeeritakse vajadusel õppeperioodide kaupa.

Õppeperiood ehk epohh on reeglina 3-4 nädala pikkune, mille raames toimuvad põhiainetunnid 5 päeval nädalas, igal hommikul 2 akadeemilist tundi järjest. Kolmandas kooliastmes on vajadusel kaks erinevat epohhi – üks hommikul ja teine pealelõunal. Õppeperioodi pikkus on 30-40 tundi. Põhiainetunnile järgnevad regulaarsed ainetunnid 45-minutiliste tundidena vastavalt kinnitatud tunniplaanile.

Kohustuslikud õppeained I - III kooliastmes

Eesti keel ja kirjandus (1.-9. klass)

Matemaatika (1.-9. klass)

Vormijoonistamine (1.-3. klass)

Loodusõpetus (sh inimese- ja loomaõpetus, taimeõpetus, kivimiõpetus, astronoomia) (3.-6. klass)
 Geograafia (5.-9. klass)
 Füüsika (6.-9. klass)
 Ajalugu (5.-9. klass)
 Inglise keel (1.-9. klass)
 Vene või saksa keel (1.-9. klass)
 Muusikaõpetus (1.-9. klass)
 Kunstiõpetus (1.-9. klass)
 Religiooniõpetus (1.-9. klass) (lõimitud, võimalusel ainetunnina)
 Käsitöö sh. kodundus (1.-9. klass)
 Eurütmia (1.-9. klass) (vastavalt võimalustele)

Waldorfkooli õppekava ja õpetuse ülesehitus sisaldab lisaks riiklikele mitmeid õppeaineid, mis kätkevad endas kooli eripära. Vastavad õppeained on kirjeldatud ainekavades.

Tunnijaotusplaan periood(epohhi)õppe ainetes nädalate lõikes (igas nädalas 10 tundi):

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass	5. klass	6. klass	7. klass	8. klass	9. klass
Eesti keel ja kirjandus	14-16	14-16	12-16	12-13	12-13	10-11	10-11	10-11	6-8
Matemaatika	10-12	10-12	10-12	10-12	10-12	9-11	9-11	9-11	7-9
Vormijoonistamine	6-9	6-9	4-9	3-4	-	-	-	-	-
Kunstiõpetus									4-6
Loodusõpetus (taimeõpetus)	-	-	-	-	3-4	3-4			
Loodusõpetus (loomaõpetus)	-	-	-	3-4	3-4				

Loodusõpetus kivimiõpetus	-	-	-	-	-	3-4	3-4	3-4	
Bioloogia									3-4
Loodusõpetus/ kodulugu	-	-	6-12	7-10	3-4				
Füüsika	-	-	-	-	-	3-5	3-4	3-4	3-4
Geograafia	-	-	-	-	3-5	3-5	3-4	3-4	3-4
Ajalugu	-	-	-	-	6-8	6-8	6-8	6-8	5-7

Tunnijaotusplaan. Ainetunde nädalas:

	1. klass	2. klass	3. klass	4. klass	5. klass	6. klass	7. klass	8. klass	9. klass
Harjutus- tunnid		1	2	2-3	3-4	3-4	4	4-5	5-6
Inglise keel	2	2	2	2-3	3	3	3	3	3
Vene keel	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Muusika- õpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Draama- õpetus	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse	2	Lõimitud eesti keele jt. ainetesse
Kunsti- õpetus	1	2	2	1-2	1-2	1-2	2	2	2
Käsitöö ja tööõpetus	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Puidutöö ja tehnoloogia				Lõimitud koduloo ainesse	1-2	1-2	2	2	2
Kodundus	Lõimitud muusse õppetegevus se (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidud	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidud	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude ja	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude	Lõimitud muusse õppetegev usse (kuupidude ja

	laatade kohviku ettevalmistus)	e ja laatade kohviku ettevalmistus)	ja laatade kohviku ettevalmistus). Lõimitud koduloosse	e ja laatade kohviku ettevalmistus).	laatade kohviku ettevalmistus).	laatade kohviku ettevalmistus).	laatade kohviku ettevalmistus).	ja laatade kohviku ettevalmistus).	laatade kohviku ettevalmistus).
Aiandus						1-2	2	2	2
Loodusõpetus/kodu-lugu/	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe	Perioodõpe
Ühiskonnaõpetus/-inimeseõpetus	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse,	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse,	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse. (Põhitunni teemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse, (Põhitunni teemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, koduloo ainesse, ajaloo ainesse. (Põhitunni teemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, ajaloo ainesse. (Põhitunni teemadesse)	Lõimitud eesti keele ainesse, loodusõpetuse ainesse, ajaloo ainesse.	1	1
Religiooniõpetus	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	Lõimitud eesti keele ainesse	1	1	1	1	1	1
Eurütmia	Lõimitud keh. kasv. ainesse	Lõimitud keh. kasv. ainesse	Lõimitud keh. kasv. ainesse	1	1	1	1	1	1
Kehaline kasvatus	1	2	3	1-2	1-2	1-2	2	2	2

Klassi nädalakoormuses kajastub põhikoolis kohustuslike tundide arv (PGS §25, lg 2). Juhul kui waldorfkooli õppekava eripärast lähtuvalt on vajalik lisada kunstilis-kasvatuslikke tegevusi (seaduse mõistes huviringe), siis see lepitakse kokku kooli ja vanema vahel sõlmitud lepingus.

Pedagoogilise kolleegiumi otsustuspädevusse kuulub epohhi- ja ainetundide määratlemine III kooliastmes.

Lõimingu põhimõtted

- Õpetus ja kasvatus moodustavad terviku. Kogu õpetus toimub lõimitult eetilise ning esteetilise kasvatusena.
- Emakeeleõpe igas tunnis. I kooliastmes õpivad lapsed peamiselt jäljendades, seega on õpetaja kaunis, kõlav, ilmekas ja rikas keel oluliseks õppematerjaliks iga õppetunni jooksul.
- Vormijoonistamine loob aluse geomeetria ja kirjakunstile. Seega on õppeaine lõimitud eelkõige emakeele ainega, aga ka matemaatika, kunstiõpetuse ja liikumisega.
- Inimeseõpetus, loodusõpetus, kodulugu ja ühiskonnaõpetus, lõimituna põhitunni teemadena. I kooliastmes. Lõimituna ajaloo- ja koduloo ainesse II kooliastmes. Nimetatud õppeained ei pea iseseisvalt esinema tunniplaanis. Olulised teemad käsitletakse põhitunnis, sidudes need põhiainetega õppimisega. Olulisel kohal on tervislike ja vastutustundlike hoiakute kujundamine, eelkõige jäljendamise ja harjutamise teel.
- Keeleõpe tegevuse käigus. Võõrkeeleõpet võib lõimida erinevate tegevusõppeainetega – muusika, käsitöö või liikumistundidega.
- Muusikaõpe tegevuse käigus. Lauluõpe on võimalik erinevates keeltes. Muusikaõpetus seostub sisuliselt matemaatika õppimisega. Rütmilised harjutused sisalduvad igas põhiainetunnis, soovitatavalt igas tunnis. Laulumängude puhul liikumistundides on laulud ja liikumine lahutamatud. Muusika sobib saatma liikumistunde, aga ka kunsti või käsitöö tunde.
- Füüsiline aktiivsus igapäevases õppetegevuses läbi erinevate liikumismängude nii toas kui õues.

Põhiained ja valikõppeainete valik. Põhiaineid õpitakse perioodõppe ehk epohhi vormis. Põhitund on koolipäeva alguses, reeglina esimene tund. Põhitund on kahe akadeemilise tunni pikkune. Põhitunni ülesehitus on järgmine:

- rütmiline osa;
- tööosa;
- jutustav osa.

Põhiainetena õpitakse I kooliastmes:

- emakeelt;
- matemaatikat;
- vormijoonistust.

Õpetaja valikul ka kodulugu, loodusõpetust, inimeseõpetust, religiooniõpetust. Eelistatult läbitakse emakeele, matemaatika ja vormijoonistuse perioodide käigus põhitundides ka loodusõpetuse, koduloo, religiooniõpetuse, inimeseõpetuse teemad. Õppeperioodi soovituslikuks pikkuseks on 3-5 nädalat. Esimese aasta esimeseks perioodi põhiaineks on vormijoonistus. Iga põhiaine perioode võiks õppeaasta jooksul olla 2-3. Perioodide pikkuse ja omavahelise järgnevuse otsustab klassiõpetaja aasta õppetööd planeerides ja töökava koostades.

Põhiained II kooliastmes on:

- eesti keel ja kirjandus;
- matemaatika;
- loomaõpetus, taimeõpetus, kivimiõpetus, astronoomia;
- geograafia;
- füüsika;
- ajalugu.

Põhiained III kooliastmes on:

- eesti keel ja kirjandus;
- matemaatika;
- geograafia
- füüsika;
- keemia;
- ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus
- bioloogia.

Regulaarselt õpitakse aineid, mille puhul on oluline järjepidev harjutamine – nt võõrkeeled; ning tegevusõppeained – nt muusika-, kunsti-, käsitööõpetus, liikumine, eurütmia.

I kooliastmes on koolipäevad kuni 5 akadeemilise tunni pikkused, II-III kooliastmes kuni 8 tunni pikkused. Tunniplaani kujundamisel teeb valikud klassiõpetaja koostöös aineõpetajatega.

Peale kohustuslike koolitundide lõppu on õpilastel võimalus osaleda erinevates huviringides, mille valik sõltub igal õppeaastal õpilaste soovidest ja õpetajate võimalustest. Huviringide töö peab olema kooskõlas kooli õpetuse ja kasvatuse põhimõtetega.

Pikapäevarühma töö korraldatakse vajadusel ning lastevanemate ja õpilaste soove ning vajadusi arvestades. Pikapäevarühma tööd korraldab õpetajate kolleegium ning töö planeerimisel lähtutakse kooli õppe- ja kasvatustöö üldistest eesmärkidest, õpilaste vanusest ja individuaalsest eripärast, lastevanemate ja õpilaste põhjendatud soovidest ja õpilaste päevakavale seatud tervisekaitseõuetest.

Õpilane võetakse pikapäevarühma vastu vanema taotluse alusel.

Võõrkeelte valik. Õpitavate võõrkeelte osas tehakse valik arvestades klassi lapsevanemate eelistusi ja kooli võimalusi vastavaid keeleõpetajaid leida. Eelistatud on erinevatesse keelerühmadesse kuuluvate keelte õppimine. Pärnu Waldorfskoolis õpitakse võõrkeeltena inglise, vene või saksa keelt.

Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused. (vt eelpool)

3. Õppekeskkond

Õppevara ja õpikeskkond. I-III kooliastmes õpikuid ei kasutata. Õpilased kasutavad tundides suureformaadilisi vihikuid, millesse tehakse kõik ülesanded. Õppeaasta jooksul kujuneb sellest ainevihikust õpilase isiklik õpik. Igas ainetunnis kasutatava vihiku formaadi osas teeb otsuse õpetaja, arvestades ülesannete iseloomu, lauapinna suurust ning õpilaste vajadust vihiku koju kaasa võtmiseks.

Tundides kasutatakse nii joonistamiseks kui alguses ka kirjutamiseks vahakriite. Hiljem alustatakse kirjutamist sulepeaga. Maalimisel kasutatakse akvarellvärve.

Nii vihikud ja maalimispaberid kui ka kriidid ja akvarellvärvid soetab kool ning annab vajadusel õpilastele. Selline korraldus on tingitud sellest, et koolil on lihtsam ja soodsam hankida ühesuguseid kvaliteetseid töövahendeid kogu kooli õpilastele.

Muusikaõpetuse korraldamiseks on koolis olemas põhikooli riiklikus õppekavas ette nähtud tehnilised vahendid ning fonoteek. Kool hoolitseb ka selle eest, et kõigil õpilastel oleks muusikatundides võimalik musitseerida laial valikul pillidel, sealhulgas plokkflöödil ning väikekandel, mida laps võtab harjutamiseks ka koju kaasa. Muusikaõpetust viiakse läbi ruumis, kus on piisavalt ruumi liikumisharjutusteks või rühmatöö korraldamiseks.

Õpilane saab koolist loodusõpetuse ja käsitöötundides kasutatavad töövahendid ja materjalid. Olenevalt ülesannetest tuleb õpilasel aegajalt ka endal õpetaja juhiste järgi töövahendeid valida, loodusest koguda ja kaasa võtta. Praktilisi töid viiakse läbi vastavalt vajadustele ja võimalustele õues või klassis, kus on valamud sooja ja külma veega ning kergesti puhastatava pinnaga lauad.

Klassis on kriiditahvel (joonestamisvõimalusega), valik värvilisi kriite. Materjalide ja looduslike objektide näidismaterjalid kogutakse klassi õppekäikudel ja õuesõppetundidel kooliaias või vajadusel valmistab need ette õpetaja. Väärtustatakse isetehtud asju. Ka geomeetriliste vormide näidised koguvad lapsed ise klassis kasutamiseks.

Keeleõpet toetavad materjalid ja abivahendid koostab ja valmistab ette õpetaja. Eakohaseid teatmeteoseid saab koolis kasutada, laia valiku ilukirjanduse juurde juhatamiseks tutvustatakse lastele linna raamatukogu. Suhtlemise hõlbustamiseks tunnis on klassis mööbli ümber paigutamise võimalus.

Liikumise tunnid toimuvad suures osas välitingimustes. Tähtsustatud on värskes õhus liikumine. Siseoludes toimuvad tunnid ruumis, mis on piisavalt avar turvaliseks liikumiseks. Lastel on võimalus kasutada õppekavas ette nähtud spordivahendeid. Õpilastel on võimalus kasutada uisuväljakut, suusaradu ja ujulat; on pesemise ja riiete vahetamise võimalus.

Kooliruumidest väljaspool toimuv õppetöö. Looduslik keskkond rakendab tööle kõik meeled, olemata sealjuures ühelegi meeltest kurnav. Looduskeskkond oma loomulikkuses ei paku tavaolukordades liiga tugevaid või liiga kiiresti vahelduvaid meeltemuljeid. Kuna kõik meeled saavad optimaalselt rakendust, kujuneb olukord, kus aju on kõige vastuvõtlikum ning õppimine kõige tõhusam.

Kooliväliseks õpetuseks loetakse tutvumiskäigud, õpperetked, temaatilised päevad, näituste külastamine ja üksikud väljaspool kooli läbiviidavad õppetunnid. Väljaspool kooli antav õpetus korraldatakse kas õppeplaani kohaselt või õpetaja vabal algatusel vastavalt vajadusele. Kooliruumidest väljaspool korraldatakse õppetund, mille puhul väline keskkond on õpetuse ja kasvatus korraldusele lisaväärtuseks. Olgu selleks värske õhk, vaba liikumisruum, külluslik vaatlusmaterjal või looduslikud materjalid – nii matemaatika, loodusõpetuse, kui ka kunstiõpetuse ja käsitöö õppimiseks.

Õppekäigud võimaldavad väga mitmekesisist kogemusõpet valdkondades, mille praktiseerimine koolimajas on keeruline või võimatu. Õppekäikudel on oluline osa 3. klassi koduloos, ühiskonnaõpetuses, inimeseõpetuses, kunstiõpetuses, kuid on kohaldatav kõikidele ainetundidele ja ka tunniplaanimisõppele. Õppekäigud ja külastused kooskõlastatakse kolleegiumiga, et tagada toimiv sisuline koostöö erinevate ainete õpetuse vahel ning sujuv koolielu.

Õpetaja viibib kogu õppetunni vältel klassi juures. Kooli territooriumilt lahkudes vastutab õpetaja õpilaste järelevalve eest. Vajadusel kutsub õpetaja kaasa teisi õpetajaid või lapsevanemaid. Õpetaja vastutab piisava laste juhendamise ning järelevalve korraldamise eest.

Projektõpe. Projektõpe on õppeainesine või õppeainetevaheline õppetöö vorm, mille puhul tavapärasest tunnirütmist ning tegevuskavast on loobutud. Õpilane või õpilaste rühm juhib ise oma tegevust seatud ülesande lahendamise poole liikudes. Õpetaja toetab ja vajadusel juhendab, kuid ei kavanda otsest tegevusplaani.

Projektõpe on iseseisvust, töö kavandamist, ülesannete jagamist, vastutuse jaotamise ning kandmist, läbirääkimisoskusi ning aja planeerimise oskusi arendav protsess. Tegemist on keeruka ülesandega nii sotsiaalsete kui vaimsete oskuste vallas, mis võimaldab õpilasel areneda just tema isiku eripäradest lähtuvalt. Projektõpe võimaldab ka lõputuid kombinatsioone erinevate õppeainete lõimimiseks ning väga erinevate üldpädevuse kujundamiseks.

Lähtudes õpilaste huvidest ja kooli väärtustest osaletakse ka koolidevahelistes projektides. Projektõppe korraldamise tingimuste kohta teeb otsuse kolleegium.

Kodused ülesanded. Kodused ülesanded peavad olema õpilasele jõukohased ning ei tohi nõuda lapselt ebamõistlikult suurt osa tema puhkeajast.

4. Kolmanda kooliastme loovtöö

8. klassis teevad õpilased aastatöö. Aastatöö võib olla erinevaid õppeaineid ühendav või hoopis õppeainete piiridest sõltumatu.

Aastatöö teemat valides teeb õpilane koostööd juhendajaga. Töö puhul on eelduseks, et see oleks mõtestatud, mingil moel kasulik, väärtustatud. Aastatöö võib olla igas erinevas vormis: uurimuslik, kirjanduslik omaloominguline, näituse, esitluse või etendusega kulmineeruv kunstiline või muu.

Aastatöö kavandamine ja läbiviimine ning hindamine toimub vastavalt Pärnu Waldorfkooli aastatöö ehk loovtöö koostamise juhendile (vt lisa 3).

5. Õpilaste arengu ja õppimise toetamine

Õpilaste vastuvõtt. Kooli vastuvõtmise eelduseks on lapsevanema sooviavaldus ning lapse kooliküpsus. Lapse vastu võtmise kooli otsustab kolleegiumi poolt määratud vastuvõtukomisjon lapse ja lapsevanemaga toimunud vestluse ja lapse kooliküpsuse alusel. Sealjuures arvestatakse kehalisi, psüühilisi, sotsiaalseid ja muid arengunäitajaid, mitte ainult intellektuaalseid näitajaid. Eelkõige on määravaks lapse tegelik vanus. Iga õpilase jaoks on esmatähtis sotsiaalne keskkond, kus tal on võimalus areneda. Kui keskkond ei ole oma arengus veel vastav õpilase ealistele vajadustele, siis kaotab õpilane huvi ja motivatsiooni seal positiivselt ja edukalt toimida ning see muutub talle pigem arengutakistuseks, tema ise aga koormab oma kaasõpilasi neile veel võõraste suhtlemis- ja käitumisviisidega.

Hindamine. Hindamine toimub vastavalt põhikooli riiklikus õppekavas sätestatule. Õpilase hindamisel kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid, millel puudub numbriline ekvivalent.

Numbrilist hindamist ja üksikteadmisi mõõtvaid teste waldorfkoolides üldjuhul ei kasutata. Selle aluseks on humanistlik psühholoogia ja Eesti kooliuuenduslik traditsioon (Johannes Käis). Tagasisidet õpilase pädevuste ja teadmiste kohta saab õpetaja igapäevase vaatluse ja erinevates vormides suuliste ning kirjalike tööde kaudu. Õpetaja jälgib õpilase arengut pidevalt, tehes selle kohta tähelepanekuid ja märkmeid ning pidades nõu teiste õpetajate, terapeutide ja õpilase hooldajatega.

Erilist tähelepanu pööratakse hindamisel õpilase aktiivsusele, loovusele, uurivale lähenemisele, õpitud oskuste omandamisele, oskusele oma tööd ise hinnata ja teistele õpioskustele. Jälgitakse lapse sotsiaalsete oskuste omandamist, koostöö- ning suhtlemisoskuste kujunemist, algatusvõimet ja ettevõtlikkust, võimet jälgida ja hinnata enda ja teiste tegevust, abivalmidust, töökultuuri, püüdlikkust ja teisi inimese arengu olulisi aspekte. Hindamispõhimõtted on üldkehtivad kõikide õppeainete puhul.

Hinnangul on kasvatav ja innustav rõhuasetus. Õpilase koolitööd ja selle tulemusi erinevates õppeainetes hinnatakse tema enda võimetega suhestatuna. Hinnang võib sisaldada ka tööviise ja õpingute rõhuasetusi puudutavaid tähelepanekuid ja soovitusi ning on oma iseloomult konstateeriv. Käitumist ja hoolsust puudutavad tähelepanekud liidetakse ühe osana õppeaineid puudutavatesse hinnangutesse.

Kooliaasta lõpul antav kirjalik iseloomustav hinnang sisaldab:

- õpilase füüsilise, emotsionaalse, vaimse ja sotsiaalse arengu kirjelduse,
- ülevaate õpilase õpihuvi ja ainetealaste saavutuste kohta,
- üldinformatsiooni kooliaasta jooksul toimunud,

- läbitud õppeainete temaatika.

Hinnang:

- annab tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta,
- innustab ja suunab õpilast sihikindlalt õppima,
- toetab õpilase enesehinnangu kujunemist,
- suunab ja toetab õpilast edasise haridustee valikul,
- suunab õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- annab aluse õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Õpetaja kujundab endale üldpildi klassist kui tervikust ja igast üksikust õpilasest selle terviku taustal. Võimalus selleks on vaatlemine ning selle põhjal märkmete tegemine või vaatluspäeviku pidamine. Õpetaja harjutab end omama elavat pilti iga lapse arengust: ühte klassi õpetavad õpetajad töötavad koos. Nii toetatakse üksteist pädevuste kujundamise protsessis ja omandatakse laiem pilt nii klassist tervikuna kui üksikutest lastest.

Alates 8. klassi teisest poolaastast kasutatakse viiepallisüsteemis hindamist, kus:

- hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, kus:

- hindegga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindegga „4” 75–89% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindegga „3” 50–74% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindegga „2” 20–49% maksimaalsest võimalikust punktide arvust;
- hindegga „1” 0–19% maksimaalsest võimalikust punktide arvust.

Hinde või hinnangu vaidlustamise kord on sätestatud Pärnu Waldorfskooli vaidluste lahendamise korras (vt lisa 4).

Üldjuhul ei jäeta õpilast klassikursust kordama. Kui õpilase üldine areng on eakaaslastest väga erinev, võib õpilase siiski ümber paigutada vanemasse või nooremisse klassi. Ümber paigutamise aluseks on õpetajate kolleegiumi otsus.

Teise kooli siirdumine. Teise kooli siirdumisel tõlgib õpetaja koostöös klassi pedagoogilise kolleegiumiga kirjalik-iseloomustava hinnangu numbrilisse keelde vastavalt põhikooli riiklikus õppekavas sätestatule. Eesmärgiks on, et vastav hinne oleks üldsuse poolt võimalikult adekvaatselt mõistetav.

Kooli lõpetamine. Põhikooli lõpetamine toimub vastavalt põhikooli riikliku õppekava §23 sätestatud korrale.

Suhtlemine lapsevanematega. Nii klassi- kui aineõpetaja on õpilase vanematega regulaarselt ühenduses ja vahendab neile lapse arengut puudutavaid tähelepanekuid alati, kui selleks on põhjust. Õpilase arengu toetamiseks rakendatakse erinevaid vorme: lapsevaatlus (klassi või kooli kolleegiumis), arenguestlus. Kõikides klassides antakse tagasisidet õpilaste arengu kohta regulaarselt toimuvatel klassi lapsevanemate koosolekutel.

Lastevanemate koosolek toimub vähemalt korra poolaasta jooksul. Üldjuhul aga toimuvad lastevanemate koosolekud kord õppeperioodi jooksul. Koosoleku korraldab klassiõpetaja ning kohal viibivad võimalusel ka kõik aineõpetajad.

Kuna kooli sihiks on tihe kasvatuslik koostöö pere ja kooli vahel, on lapsevanemate aktiivne osalemine koosolekutel väga oodatud. Vaid tiheda ja usaldusliku suhtluse abil on koostöö võimalik.

Arenguestlused. Arenguestlused korraldatakse õpetaja ja õpilase või lisaks ka lapsevanema(te) vahel. Vestluse korraldamise võib alata iga osaleja. Vestlusi võib korraldada tulenevalt mõne osapoole murest või ka regulaarselt õpilase arengu ja tuleviku üle arutamiseks. Arenguestlused toimuvad vähemalt üks kord õppeaasta jooksul. Vajaduse korral kaasatakse teisi koolitöötajaid, tugispetsialiste ning õpilase elukohajärgse valla- või linnavalitsuse esindajaid. Arenguestluste läbiviimise korra kohta teeb otsuse kolleegium.

Pärnu Waldorfskool

6. Hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine

Õpilase arengu toetamine ja täiendav juhendamine. Eriõpetust vajavad klassitööle lisaks või ühe osana sellest õpilased, kes kõne-, lugemis-, õppimis-, kohanemiskeskuste või muude erivajaduste tõttu vajavad lisaõpetust ja/või teraapiat. Klassi tööaja sees ja sellele lisaks pakutavale eriõpetusele ei kinnitata spetsiaalset õppekava, see järgib kooli üldist õppekava. Eriõpetusega püütakse seda vajavatel õpilastel luua alus klassiõpetusega toime tulemiseks.

Eriõpet viib läbi eripedagoog, ravipedagoog, ravieurütmist, logopeed või muu sobiv isik. Erivajadustega laste õpetamisel võib vajadusel kasutada ka individuaalseid õppeplaanide, samuti muid õppetöö vorme, mis tagavad õpetuse ning kasvatus korreeriva suunitluse.

Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilase õppe korraldamine. Haridusliku erivajadusega on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeuhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.

Õpilase andekust käsitletakse kehtiva seaduse tähenduses haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid. Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ka litsentseeritud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel konkurssidel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt võib haridusliku erivajadusega õpilane õppida ka tavaklassis.

Kolleegiumi juhataja määrab õppe koordineerija, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilase õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat vajadusel koostöös koolivälise õppenõustamis-meeskonnaga õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega. Täpsemalt on hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus määratletud Pärnu Waldorfkooli hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppekorralduse dokumendis (vt lisa 5).

Kooli otsusel rakendatavad meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks. Kolleegiumi otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada käesolevas peatükis sätestatud meetmeid, mille rakendamise eeldusena ei ole ette nähtud nõustamiskomisjoni soovitus, sealhulgas tugispetsialisti teenus, individuaalse õppekava rakendamine ja pikapäevarühma vastuvõtmine.

Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut. Tegevuse tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused. Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kolleegiumi juhatajale edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis määrab kolleegiumi juhataja.

Koduõpe lapsevanema soovil. Kool toetab peresid, kus lapsed on vanema soovil koduõppel. Koduõppele jääda sooviv laps võetakse kooli vastu klassiõpetaja kindlal nõusolekul. Otsuse vanema soovil koduõppe rakendamise kohta teeb kolleegium. Otsus tehakse üldjuhul õppeaasta või poolaasta alguses.

Taotlus õpilasele koduõppe rakendamiseks tuleb vanemal esitada kolleegiumi juhatajale kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis hiljemalt 20. augustiks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates õppeaasta algusest, või hiljemalt 20. detsembriks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates II poolaasta algusest. Taotluses tuleb näidata vanema soovil koduõppele viimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last õpetama.

Koduõpet vanema taotlusel korraldab ja rahastab vanem, kes vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest.

Klassiõpetaja nõustab vajadusel koduõpet tegevaid lapsevanemaid individuaalse õppekava koostamisel, õppevahendite valimisel, õpetuse kavandamisel ning korraldab perioodiliselt arenguveestlusi lapse ning tema perega. Arenguveestlused toimuvad vähemalt üks kord poolaastas. Individuaalses õppekavas määratakse kindlaks õpetajad, kes kontrollivad õpitulemuste omandamist, kusjuures õppetööd läbiviiv isik võib õpilast neil kohtumistel saata.

Kui koolipoolse kontrolli käigus ilmneb, et õppekavas määratletud õpitulemused on suures mahus saavutamata, on kolleegiumil õigus koduõpe katkestada.

7. Õpilase karjäärivalikute toetamine

Kogemuslik õpe annab võimaluse kogeda erinevaid eluvaldkondi juba 1. klassist. Vastavalt eale õpivad lapsed erinevate praktiliste õppetegevuste kaudu tundma oma võimeid, samas neid ka arendades. Näiteks 3.-4. klassis tutvuvad õpilased paljude vanade ametite ja elukutsetega, teostades ka ise jõukohaseid praktilisi töid.

Aianduse, käsitöö, puidutöö, metallitöö tundides saavad kõik õpilased hea ülevaate eluks vajalikest oskustöödest ning saavad kõikides valdkondades ka kogemusi. Loodusainete õpe toimub läbi katsetamise ja vaatlemise ning toetab huvi kasvamist kogu maailma ja selle uurimise suhtes. Oma võimete proovile panek on ka aastatöö 8. klassis. Alates 8. klassist viivad karjääriteenistuse spetsialistid läbi vastavaid õppetunde, õpilased külastavad nõustamiskeskusi, karjäärivõimalusi tutvustavaid üritusi ja õpilastele huvi pakkuvaid asutusi ja ettevõtteid, osalevad töövarjupäevadel.

8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamine ja nõustamine

Nii klassi- kui aineõpetaja on õpilase vanematega regulaarselt ühenduses ja vahendab neile lapse arengut puudutavaid tähelepanekuid alati, kui selleks on põhjust. Õpilase arengu toetamiseks rakendatakse erinevaid vorme: lapse- ja klassivaatlus (klassi või kooli kolleegiumis), arenguvestlus. Kõikides klassides antakse tagasisidet õpilaste arengu kohta regulaarselt toimuvatel klassi lapsevanemate koosolekutel.

Vähemalt kord aastas koguneb lastevanemate üldkoosolek. Lastevanemate koosolekud toimuvad üldjuhul kord õppeperioodis. Koosoleku korraldab klassiõpetaja ning kohal viibivad võimalusel ka kõik aineõpetajad. Kuna kooli sihiks on tihe kasvatuslik koostöö pere ja kooli vahel, on lapsevanemate aktiivne osalemine koosolekutel väga oodatud. Vaid tiheda ja usaldusliku suhtluse abil on koostöö võimalik.

Kooli ja perede kirjalik info- ja suhtluskeskkond on Stuudiumi, mille kaudu saavad õpilane (alates 6. klassist) ja vanem täiendavat teavet õppesisu, koduste ülesannete, õppeedukuse, puudumiste, hilinemiste, käitumise ja hoolsuse kohta ning jooksvat informatsiooni.

Koolikorraldust puudutavad dokumendid ja info on kättesaadav kooli kodulehel. Õppe kirjeldused, tunnijaotusplaanid, klassi- ja aineõpetajate konsultatsiooniajad ja muu õppekorraldust ning tugiteenuseid puudutav info avaldatakse kooli kodulehel õppeaasta alguses.

Vajadusel nõustab kool vanemat lapse õppimise toetamisel. Nõustamiseks tuleb pöörduda vastavalt valdkonnale järgmiste spetsialistide poole:

- ainealane nõuandmine – klassi- ja aineõpetaja;
- psühholoogiaalane nõustamine – psühholoog, sotsiaalpedagoog;
- logopeediaalane nõustamine – logopeed-eripedagoog, eesti keele õpetaja;
- hariduskorralduslik nõustamine – sotsiaalpedagoog, kolleegiumi juhataja, HEV-koordinaator, kooli juhataja.

9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Kooli õppe- ja kasvatustööd teostab koolikogukond, kes toimib koostööliselt ja professionaalselt, teadvustades endale, et lapsi kõige otsesemalt mõjutav kasvatustegur on täiskasvanu eeskuju.

Klassiõpetaja. Kõige vahetumalt mõjuvaks eeskujuks on klassiõpetaja, kelle isiksus saadab, kasvatab ja õpetab last. Klassiõpetaja võtab otsese vastutuse ühe klassi arengu eest, õpetab perioodõppe aineid ning oskuste piires mõnda võõrkeelt, liikumis- või kunstiainet. Klassiõpetaja teadvustab oma vahetut sügavat mõju klassile ning igale õpilasele ja sellest tulenevat enesearendamise ja enesetäiendamise vajadust.

Õpetajate kolleegium. Kooli juhtorgan pedagoogilises valdkonnas on õpetajate kolleegium. Pedagoogilised arutelud ja otsustamine toimuvad kollegiaalselt, konkreetsed vastutusala on jaotatud üksikinimeste või inimgruppide vahel. Kolleegiumi koosolek kui kooli pedagoogilise juhtimise vorm toimub regulaarselt kord nädalas, tegeleb sisulise tööga. Koosolekul osaleb kogu kooli pedagoogiline personal.

Õpetajate koolitus ja täienduskoolitus. Õpetajate regulaarne enesetäiendus toimub läbi iganädalaste kolleegiumi koosolekute ja individuaalse enesetäienduse ja -kasvatuse.

10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava arendamise pidevaks vormiks on töö igapäevasel pedagoogilise kolleegiumi koosolekul. Enne ja pärast ainepohhe annavad õpetajad ülevaate saabuva ainepohhi sisust, eesmärkidest ning pärast epohhi lõppu tehakse vastav tagasivaade, kus analüüsitakse tulemusi.

Õppekavasse muudatuste sisseviimise otsustab kolleegium ning need kinnitatakse kooli pidaja poolt vastavalt kooli põhikirjas sätestatud korrale. Kooli õppekava peab olema kinnitatud kaks kuud enne kooliaasta algust.

Ainekavad koostab kolleegium, moodustades vajadusel töörühmi. Ainekavad kinnitab kolleegiumi juhataja.

Õppekavasse muudatuste sisseviimise otsustab kolleegium ning need kinnitatakse kooli pidaja poolt vastavalt kooli põhikirjas sätestatud korrale.

Lisad

Lisa 1. Inimeseõpetus waldorfpedagoogika alusena

Antroposoofiast lähtuv inimeseõpetus on waldorfpedagoogika üldine alus. Inimeseõpetus kirjeldab inimese füüsilist, hingelist ja vaimset olemust ning nende olemusosade arengut ja omavahelisi seoseid. Keskne on idee, et inimene pole vaid pärilikkuse ning keskkonnamõju produkt. Looduse ning ühiskonna kujundada on vaid osa inimtervikust. Lõplikult määrab selle isikupärane vaimulaad, igäühe kordumatu personaalsus.

Selle arusaama alusel on võimalik koostada inimarengust lähtuv õppekava, mis toetab lapse arengut nii ainesisude kui meetoodiliste printsiipidega.

Inimese areng antroposoofia järgi on kirjeldatav seitsmeaastaste etappidena:

Esimene seitsmeaastak

Kui laps sünnib maailma, pole ta kehaliselt, hingeliselt ega vaimselt välja arenenud. Füüsilise nabanööri läbilõikamise järel on lapse füüsiline keha iseseisev. Hingeliste ja vaimsete jõudude iseseisvumine toimub järk-järgult edasise arengu käigus. Kuni 7. eluaastani on laps oma ümbruse peegelpilt. **Väikelaps õpib ümbrust väliselt matkides. Väikelapse kasvatus tähendab matkimisväärse keskkonna loomist tema ümber.** Matkimisvõime kahanemine tähendab iseseisvumist elujõudude tasandil. Sellest annab märku ka hammaste vahetumine. Elujõud, mida laps vajab nii sisemiseks organiehituseks kui jäävhammaste ülesehitamiseks, saavad nüüd järk-järgult vabaks ning neid saab kasutada üleminekul matkivalt õppimiselt teadlikule õppimisele (kooliküpsus). Sundides last varasemas eas intellektuaalseks pingutuseks võetakse talt elujõud, mis oleks pidanud lapsele andma terved hambad, tugeva kehaehituse või kujundama tema siseorganeid.

Teine seitsmeaastak

Ajavahemik 7.-14. eluaastani on intensiivne hingejõudude arengu aeg. Laps vajab autoriteeti, keda sisemiselt jäljendada. Waldorfkoolis on selliseks inimeseks klassiõpetaja. Kuni 14. eluaastani mõjutab lapse hinge tasakaaluseisundit vanemate ja teiste kasvatajate hingeseisund, emotsionaalne vormisolek. **Hingejõud – mõte, tunne, tahe – ei eksisteeri arenevas hinges veel eraldiseisvaina. Pedagoogika ülesandeks nimetatud vanuses on käsitleda õppeaineid ja tundide jaotust nii, et kõik kolm osa üksteisega dünaamiliselt seotuna rakendust leiaksid.** Sellel põhineb waldorfpedagoogika meetoodika ja didaktika. Õpetust sellisel viisil rakendades saab ta harmooniliseks osaks inimtervikust. Murdeega iseseisvub noor inimene hingeliselt.

Kolmas seitseaastak

Aeg 14. – 21. eluaastani on eneseteadvuse ja Mina-jõudude küpsemise aeg. Õpilaste loomulik autoriteedivajadus lõpeb. Seda asendab vajadus iseseisva ja põhjendatud nägemuse järele. Noor inimene hindab õpetajat tema meisterlikkuse põhjal ühel või teisel alal. **Iseseisvunud hinge erinevaid võimeid – mõtlemist, tundmist ja tahet – on võimalik käsitleda diferentseeritult. Haridus on suunatud eelkõige intellekti ja iseseisva otsustusvõime arendamisele. Seda täiendavad kunstilis-praktilised ained.** 21. aasta vanust inimest võib õnnestunud kasvatus ja soodsa ümbruse koosmõjul nimetada täiskasvanuks, kes suudab vastutuse edasise elukäigu eest enda kanda võtta.

Pedagoogikas leiab otsese rakenduse inimeseõpetuse idee inimolemuse kolmesest jaotusest: keha–hing–vaim. Sellelt aluselt tegeleb waldorfpedagoogika tahtekasvatuse, tunde kasvatuse ja mõtlemise koolitamisega.

Lisa 2. Rütmid koolis

Põhitund ja selle rütm

Põhitund on perioodõppe aine tund, mis reeglina alustab koolipäeva ning kestab kaks akadeemilist tundi. Järgnev rütmiline jaotus on toetavaks skeemiks, millele õpetaja konkreetsest klassist, laste vanusest, tunni aineist ja teemast lähtuvalt loominguiliselt läheneb.

- Tunni alustamine ehk rütmiline osa (rütmilised harjutused, liikumist kaasavad muusika ja kõneharjutused) – aktiveerib, harmoneerib ja koondab õpilasi.
- Kordamine. Eelnenud õppeprotsessi jätkamine, teadvustav osa (õpilased meenutavad ja jutustavad eelmisel korral käsitletud aineistiku mälu- või kodutööde põhjal, käsitletu kokkuvõtte vormistatakse ainevihikusse*) - aktiveerib kujutlusvõimet, tegeleb mälu ja mõtlemisvõime arendamise ning teadvustamisega.
- Uue aineistiku tutvustamine (jutustavates ainetes õpetaja jutustab pildilisest õpetusmeetodist lähtuvalt, loodusõpetuses fenomenoloogilised vaatlused, matemaatikas küsimuse püstitamine) - aktiveerib tunde- ja tahteelu.
- Õpetatu süvendamine, praktiline osa (käsitletu töötatakse tegevuslikust printsiibist lähtuvalt läbi liikudes, joonistades, uusi oskusi harjutades jne) - rakendab mõtte ja tunde tegevusse, kujundab nendega seostuvalt tahet.
- Tunni lõpetamine, rahunemine (õpilased viiakse harmooniliselt rahunemiseni, nt sobiva kõne või muusikaharjutuste kaudu või mõnel muul harjumuspärasel viisil. Ka jutustav osa*, eriti esimesel kooliastmel, on selleks kohane.) - viib õppetunni ajal käivitunud protsessid rahu olukorda ja tekitab uut õppimisvalmidust.

Eespool toodud õppetunni ülesehitus arvestab inimese keskendumisvõime iseloomulikku rütmi ja puudutab järk-järgult õpilast tervikuna. Intellektuaalset pingutust, tähelepanelikkust ja täpsust eeldav osa on tunni alguses. Järgmine, tundeelu puudutav osa pakub lastele tundeelamuse kaasamist läbi isikliku kujutlusvõime rakendamise. Praktiline ja seeläbi virgutav etapp on tunni lõpposas. Selline õppetund ei koorma õpilast ühekülgsele üle. Vahetund ei muutu kogunenud pingete väljaelamise kohaks.

Lähtuvalt õpilaste vanusest omavad tunni osad erinevat kaalu. Kui algastmel on tunni algus- ja lõpuosal suurem osakaal ning aineist tulenev tööosa on laste jõudluse tõttu väiksem, siis järgnevatel kooliastmetel kasvab tööosa proportsionaalselt rütmilise sissejuhatuse ning tunni lõpuosa (kokkuvõtte või jutustav osa) vähenemisega. Sarnaselt põhitunnile saab rütmistada ka teisi tunde.

Õöpäeva rütm

Õppimisprotsess tervikuna on organiseeritud nii, et see mõjub õpilase teadlike kujutluspiltide tasandist sügavamale ja võtab arvesse ka une ajal toimuva küpsemise. Metoodiliselt jaguneb õppeprotsess kolme faasi:

- kogemine, vaatlus, eksperimenteerimine (tahte rakendamine);
- meenutamine, kirjeldamine, iseloomustamine, ülestähendamine (tahtega seotud tunne);
- läbitöötamine, analüüsimine, abstraheerimine, teooriate loomine (tahtega seotud mõte).

Pärast kogemist ja kirjeldamist tuleb paus, mis võimaldab omandatust distantseeruda. Alles une ajal toimuva alateadvuses töötlemise järel viiakse õppeprotsess lõpule: eelmisel päeval tunde ja tegutsemise tasandil omandatud materjal tõstetakse mälupildina teadvusesse. Järgmisel päeval käsitletakse sama materjali kinnistavalt, analüüsivalt. Seega arvestab waldorfpedagoogika une ja ärkveloleku polaarsust, kuna areng ei eelda mitte ainult kognitiivseid, vaid ka hingelisi võimeid, pinget õppimise ja unustamise, teadliku ja alateadliku, une ja ärkveloleku vahel. Nii osaleb õppimisel inimene kui tervik.

Tunniplaani üles ehitades tuleb õppetunde järjestades arvestada ööpäevase rütmi seostust loomulike teadvusseisundite vahetumisega. Ärkvel teadvust nõudvad ained, nagu põhiained ja võõrkeeled püütakse paigutada hommikul esimesteks tundideks. Nendele järgnevad loodusained, religioon ja kunstiained. Käsitööained ja sporditunnid paigutatakse koolipäeva viimasteks tundideks.

Nädala rütm

Õpetajate kolleegium tegutseb nädalarütmis. Igal nädalal toimival pedagoogilise kolleegiumi* koosolekul tehakse tagasivaade olnule, analüüsitakse kogemusi, tegeletakse pedagoogiliste küsimustega sisuliselt ning planeeritakse tööd lühemas ja pikemaajalises perspektiivis.

Kuu rütm

Kuu rütmiga langeb suuremal või vähemal määral kokku peaaegu periood. Perioodõpe* alates esimesest klassist võimaldab ühelt poolt süvenemist ning teiselt poolt teadlikku ümberkäimist mäluprotsessidega. Perioodõppe aine mitte ei unustata peale õppeperioodi lõppu, vaid talletatakse igakülgset läbitöötatuna pikaajalises mälus.

Kuu rütmi saadavad kuupeod*, kus klasside tervikkoosseisud esitavad kunstilises vormis seda, mis klassis kuu jooksul õpitud. Kuupidu* on ka oluline sotsiaalse koostöö vorm.

Kooliaasta rütm

Koolielu korraldus võtab arvesse aastaegade vaheldumise ja kasutab ära vastavad sisemise ja välise töö võimalused. Erinevate aastaegade pidusid tähistatakse ühiselt ja/või klassi kaupa. Siseelu aktiivsus on sügisel juba olemas ja süveneb talve lähenedes. Kevadel sisemine aktiivsus väheneb ja toimingud suunduvad väljapoole. Seetõttu toonitab septembris tähistatav miikaelipäeva pidu isikliku sisemise aktiivsuse olulisust. mardipäev oma lühiretkede ja esinemistega valmistab ette sügisese aktiivsuse süvenemist jõulude lähenedes.

advendipidu, advendiküünla süütamine ja sellele järgnev advendiaeg jõulupeo ning eriliste jõuluettevalmistustega süvendab inimlik-sotsiaalset rõhuasetust. Kolmekuningapäeva tähistamine lõpetab jõuluaja ning suunab jõulude poolt uuendatud meeled argistesse tööaskeldustesse. Kevad-talvel omandavad pidustused väljapoole suunatud iseloomu. Koolis korraldatakse vastlapidu. Ülestõusmispühadeks valmistatakse klassiti, nooremates klassides looduse ärkamise rõõmule keskendudes, vanemates klassides pühade kristlikku sisu puudutades. Kooliaasta lõpetatakse kevadpeoga.

Kooliaastas on kindel koht kooli, paikkonna ja riiklike pühade ning tähtpäevade tähistamisel.

Aineperioodide järjekorda planeerides püütakse paigutada vaheldumisi loodusteaduslikud, matemaatilised ja humanitaaraineid ning panna need kokku kõlama aastaegade vaheldumisega.

Lisa 3. Pärnu Waldorfkooli loovtöö juhend (eraldi dokumendina)

Lisa 4. Pärnu Waldorfkooli vaidluste lahendamise kord

- 1) Õpilasel ja tema vanematel või hooldajal on õigus pöörduda kasvatamist ja õpetamist puudutavate vaidlusküsimuste lahendamiseks klassiõpetaja, kolleegiumi, juhataja, nõukogu ja seltsi juhatuse poole.
- 2) Klassiõpetaja otsusega mittenõustumisel pöörduda kolleegiumi poole.
- 3) Kolleegiumi otsusega mittenõustumisel pöörduda kooli juhataja poole.
- 4) Kooli juhataja otsusega mittenõustumisel pöörduda kooli nõukogu poole.
- 5) Kooli nõukogu otsusega mittenõustumisel pöörduda seltsi juhatuse poole.
- 6) Seltsi juhatuse otsusega mittenõustumisel pöörduda Eesti Waldorfkoolide Ühenduse, Rajaleidja, Pärnumaa haridusosakonna ja Haridus- ja Teadusministeeriumi poole või vastavat tegevusala seaduslikkust reguleerivate teiste ametkondade poole.
- 7) Punktides 2-5 on pretensioonidele vastamine 7 tööpäeva jooksul. 6 punktis mainitud asutused vastavad neil sätestatud tähtaegade jooksul.

Lisa 5. HEV õpilase toetamise protsess Pärnu Waldorfkoolis

Käitumisraskus			Õpiraskus			Käitumis- ja õpiraskus		
	<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>		<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>		<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>
Ajutine või lühiajaline	klassi(aine)õpetaja	vestlus	Ajutine või lühiajaline	klassi(aine)õpetaja	üldine tugi: tugitunnid, individuaalne õppekava ühes või mitmes aines	Ajutine või lühiajaline	klassi(aine)õpetaja	üldine tugi: tugitunnid, individuaalne õppekava ühes või mitmes aines
	vanemad	arenguvestlus		vanemad	arenguvestlus		vanemad	arenguvestlus
	klassikolleegium	käitumise tugikava		klassikolleegium	üldine tugi: tugitunnid, individuaalne õppekava ühes või mitmes aines		klassikolleegium	üldine tugi: tugitunnid, individuaalne õppekava ühes või mitmes aines; käitumise tugikava
	kolleegium	lapsevaatlus; klassivaatlus		kolleegium	lapsevaatlus; klassivaatlus		kolleegium	lapsevaatlus; klassivaatlus
	sotsiaalpedagoog	individuaalne või rühmas toetamine		(sotsiaalpedagoog)			sotsiaalpedagoog	individuaalne või rühmas toetamine
	psühholoogiline nõustaja	individuaalne nõustamine		(psühholoogiline nõustaja)			psühholoogiline nõustaja	individuaalne nõustamine

Käitumisraskus			Õpiraskus			Käitumis- ja õpiraskus		
	<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>		<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>		<i>Kaasatud</i>	<i>Töövahend või tegevus</i>
<i>Pikaajaline</i>	kolleegium	vestlus; lapsevaatlus; klassivaatlus	<i>Pikaajaline</i>	klassi(aine)õpetaja	individuaalse arengu jälgimise kaart	<i>Pikaajaline</i>	klassi(aine)-õpetaja	individuaalse arengu jälgimise kaart
	Vaimse Tervise Keskus	täiendavad teenused (psühholoog, teraapiad jne)		kolleegium	vestlus; lapsevaatlus; klassivaatlus		kolleegium	vestlus; lapsevaatlus; klassivaatlus
	Rajaleidja	täiendava toe vajaduse hindamine: tõhustatud tugi või eritugi (tugitunnid, individuaalne tugitund, väikeklassi vajaduse hindamine)		logopeed	iganädalane individuaalne kohtumine; algajata-hindamisele saatja: klassiõpetaja või lapsevanem		logopeed	iganädalane individuaalne kohtumine; algajata-hindamisele saatja: klassiõpetaja või lapsevanem
				Rajaleidja	täiendava toe vajaduse hindamine: tõhustatud tugi või eritugi (tugitunnid, individuaalne tugitund, väikeklassi vajaduse hindamine)		Rajaleidja	täiendava toe vajaduse hindamine: tõhustatud tugi või eritugi (tugitunnid, individuaalne tugitund, väikeklassi vajaduse hindamine)
							Vaimse Tervise Keskus	täiendavad teenused (psühholoog, teraapiad jne)